

Зимові свята в Україні

В народі говорять: "Зима прийшла і
празників привела".
І дійсно: виникли такі свята – свято.

Введення (4 грудня);
Катерини (7 грудня);
Андрія (13 грудня);
Наума (14 грудня);
Варварн Вєанкомучєнницї(17 грудня);
Сави (18 грудня);
Святого Миколая (19 грудня);
День святої Анни (22 грудня);
Свят-вєчїр (6 сїчня);
Рїздво Христове (7 сїчня);
Щєдрий Вєчїр та свято Маланки
(13 сїчня);
"Голодна кутя" або Другий Свят-вєчїр
(18 сїчня);
Новий рїк або свято Василя (14 сїчня);
Водохрєща (19 сїчня);

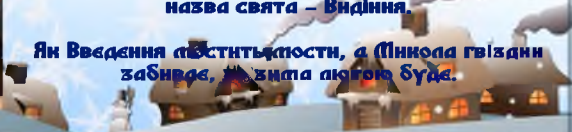
9 грудня – Введення

Інша назва цього свята Третя Пречиста. В церковнослов'янській календарі це, одне з найбільших православних свят іменується як Введення до храму Пресвятої Богородиці. До цього дня потрібно завершити всі сільськогосподарські роботи. Дуже важливим гріхом після Введення вважається копання або ж розпушування землі.

Щнаво, що багато обрядів та приймєт на Введення дуже схожі на новорічні. Снажїтє, поганєю приймєтєю вважається нєан на Введення першою до хати увїїде жїнна (особанєво старє).

Категорично забороняється цього дня прати білизну, шити, копати землю, бо Господь відпускає на Землю душі праведних, аби вони могли побачити, "увидіти", своє тіло. Звідси ще одна назва свята – Видіння.

Як Введення похитить тишину, а Микола зірє глїзди забере, жє зїмє людоє будє.

7 грудня – всаннощученні Катерини

Це свято дівочої долі. У цей день перед образами цієї святої дівчата ставлять свічки, а потім під вечір ворожать на свою долю.

Перед сходом сонця дівчина йде в садок і зрізує гілочку вишні. В хаті дівчини ту гілочку ставить у пляшку з водою і чекає свята Меланки. Якщо до Меланки вишня зацвіте – добрий знак, засохне гілочка без цвіту – неписька ознака.

Увечері дівчата сходяться до однієї хати і варять спільну вечерю – борщ і нашу. Приходять хлопці, починаються розваги.

Опівночі дівчата йдуть “заканкати долю” до воріт. Конна з дівчат трічі гукає: “Доле–доле, йди до мене вечеряті!”

Якщо в цей час заспіває півень, “доля обізвааася”, якщо ж ні: “Доля огаухаа, не чує твого голосу”.

Хлопці цього дня постналися до служби Божої і щиро топилися, аби Бог дав їм хорошу дружину – роботушу, не ледашу, до того ж анцем пригожну і до чоловіка ладіну.

Народні примітки

Катеринна по воді, то Різдво по льоді.
Як на Катерини холодно, то буде голодно.

14 грудня – святого Андрія Первозванного

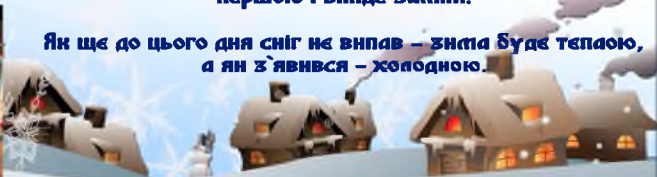
Андрія – справді парубочий день. Ще в дохристиянські часи саме в цей період відзначали свято Каанти.

Молодіжні зібрання цього дня були наповнені веселою грою й розвагами і подекуди називалися великими вечорницями.

Молодь в цей день влаштовувала різноманітні забави. Основна гра свята – це відкушування "каанти". Печиво прив'язується якнайвище над стелею, а потім хлопці та дівчата з зав'язаними очима тусять достригнути до нього і відкусити шматок.

Існує дуже давня нічність оповісти ворожіння, якими користувалися дівчата на Андрія. Багато з них схожі з тими, які були на Катерини. Потрібно, наприклад, зняти взуття з обох ног і почати ними шпирати відстань від столу до порогу, та дівчина, яка перша це зробить, першою і вийде заміж.

Якщо ще до цього дня сніг не випав – зима буде теплою, а якщо він з'явився – холодною.

19 грудня – День пророка Наума

У народі цей день вважали сприятливим для початку навчання дитини. За народними уявленнями, Наум – покровитель розуму, знань і доброчинства, а тому селяни були переконані: якщо на свято пророка почати навчання, то дитина успішніше засвоїть знання, набереться розуму. Увечері батьки запрошували хрещених, котрі приходили з букварями, й діти починали напам'ять заучувати алфавіт.

Мати подавала до столу пшоняну кашу, аби наука в голову добре йшла. На ранок, відвідавши анше пшоняної каші і отримавши батьківське благословіння Євангелієм та свяченою вербою, дитина йшла до школи.

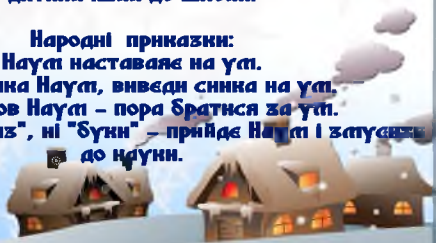
Народні приказки:

Наум наставляє на ум.

Батькуша Наум, виведи сина на ум.

Прийшов Наум – пора братися за ум.

Я не знаю ні "аз", ні "бук" – прийде Наум і зупинить до науки.

17 грудня – Варварин Великомучениці

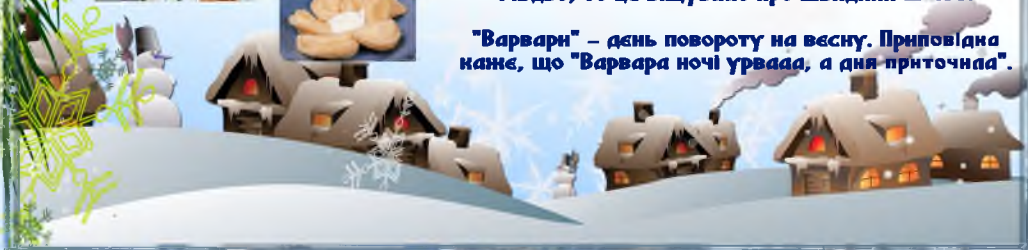
Святкують тільки жінки. У день Великомучениці Варвари гріх прати, біанті і ганну тікати. Монона тільки вишивати та нитки сукати. Беручись до вишивання, колись дівчата хрестились і шептали: "Свята Варвара зоаотити нитками Ісусові ризинаа і нас навчинаа".

У цей день дівчата готували вареники з такою чи сирот, серед яких обов'язково мали бути й "пірхуні" – заправлені борошном. Частуючи хлопців, старших, кому втрапить такий виріб. Відтак невдахи довгий час дражнили "пірхунот".

Дівчата в цей день заготовляли галузки з вишень і ставили у воду; якщо гілочки зацвітали на Різдво, то це віщувало про швидкий шлюб.

"Варварин" – день повороту на весну. Приповідка каже, що "Варвара ночі урвааа, а дня приточнаа".

19 грудня – День Святого Миколая

Це найбажаніший день у році для дітей. Напередодні свята діти пишуть до нього листи зі своїми побажаннями і виндають їх у поштову скриньку або наадуть за вікно і моляться до нього, просячи передусім здоров'я собі та батькам. У день перед святом згадують всі свої добрі і заі вчинки, зважують: чого більше. Чи буде подарунок, а чи, можливо, різниця? Бо чесні діточки обов'язково знайдуть під подушкою подарунок, а неслухняні – прутки. Ця різниця є своєрідним попередженням дитині, що час задуматися над своєю поведінкою і виправитися.

А в ніч на 19 грудня до кожної дитинки приходить Святий Миколай і нааде під подушку подарунки.

В сучасні часи з'являаься добра традиція – саме у цей день опікуватись сиротами та знедопеними дітьми, даруючи їм подарунки.

22 грудня – День Святої Ганни

У давнину в народі свято називали «народинами сонця»: це найкоротший день року. Така назва пов'язана з тим, що на це свято припадає зимове сонцестояння, після чого воно «повертає на літо, а зима на мороз». Існує така приповідка: "У день Ганни світаовий день додається на горобиний крон". Цього дня дівчата збиралися на свої сходки, щоб узгодити, як будуть святкуватися різдвяні свята. З цього дня починали готуватися до свят і жінки: білили та прибирали оселі, краще підгодовували свиней, щоб мати свіжину до Різдва.

Народні примітки:

Після Ганни сонце повертає на літо, а зима — на мороз.

Ясне сонце — на Новий рік буде сніжний мороз, якщо хмарно, на деревах іній — під Новий рік буде віданга.

Якщо Ганна до полудня, така зима до кінця грудня.

Якщо Ганна до ніченьки, така зима до весноньки.

Коли іній вкриває дерева, то це передвісник хорошого врожаю.

6 січня – Святий вечір

За давньою традицією, напечення різдвяне святкування починається ще ввечері напередодні Різдва з духовних і матеріальних приготувань. Вечір цей зветься Святим чи Свят-Вечором, або ж Навечір'ям Різдва Христового. Це одне з найважливіших родинних свят, магічний день, кожен з нас створює в оселі атмосферу затишку, достатку та загоди.

Ще до світанку палять сім полін, які відкладали сім тижнів.

На цьому вогні готували дванадцять різних страв, серед яких обов'язково кутю і борщ з вушками. Ця багата вечеря обов'язково має бути пісною; до столу господина в основному подає дарн саду й городу, щоб таким чином подякувати щирості року за багополуччя родини.

На покутті виставляють дідуха та паєан павучки – язичницькі символи сучасних традицій.

Як тільки на небі являється перша зоря – розпочинається Свята Вечеря, а діти збираються гуртом і йдуть вітати усіх колядаючи з народженням Христа!

7 січня – Різдво Христове

Різдво Христове — велике християнське свято, день народження Ісуса Христа, Спасителя світу і

Відкупителя людей з попону гріха.

Вранці 7 січня українці йшан до церкви, щоб віддати шану новонародженому Христові. Після закінчення церковної відправи родина знову збирається на святковий обід, який вже не був пісним, та починається велика різдвяна гостина. Сапо, печінка, ковбаса, різні страви та копченості, все, за чим сумувало під час посту душа, повинно стояти на столі.

По обіді настає час заспокоєного відпочинку. У гості ж потрібно йти вже після обіду. Одружені діти, як завжди, йдуть до своїх батьків.

Вже давною є українська традиція спиритися в цей день, пробачати одне одному образи, вільні й криминальні, щоб на повну міру відчувати радість життя.

А тоаодь продовжувало колядувати, вітаючи господарів зі святом та бажаючи гарного року.

13 січня – Щедрий вечір та свато Шапанки

У надвечір'я Нового року (тепер – 13 січня) у церквах відбуваються урочисті Богослужіння на закінчення Старого року, щоб наприкінці року подякувати Богові за вже отримані ааски і попросити нових на наступний рік. Як і на Свят-вечір, цього дня готують святкову вечерю, яку в народі веанчають Щедрою, тому що страви цього вечора не є пісннати: тут на столі і кутя, і ковбаси, і холодець, і шинка..

Під час вечері батько ховається від своїх дітей за снівводом багатства та щедрості — за пирогами.

Діти повинні вдавати, що в цю мить батька не бачать — так веанть традиція. Вони тусять

запитувати в матері, де ж тато подівся. А "зднвована" мати бажав, аби й наступного року діти за пирогами батька не помітнан.

Дівчата продовжують ворожити. Здебільшого ворожать так само, як і на Андрія: бігають запитувати ім'я в першого стрічного; кндають чобіт через плече — куди носом буде звернений, у той бік і заміж дівчині йти; навропачки ліпять кілки в огорожі, на якій зупиняться — прикрашають, а потім розднвляють сніжні гарного "нареченого" собі вибраного тощо.

19 січня – Новий Рік за старим стилем або свято Василя

Головна людина сьогодні — перший посівальник. Перший посівальник — це перший "полазник", який приносить до оселі щастя.

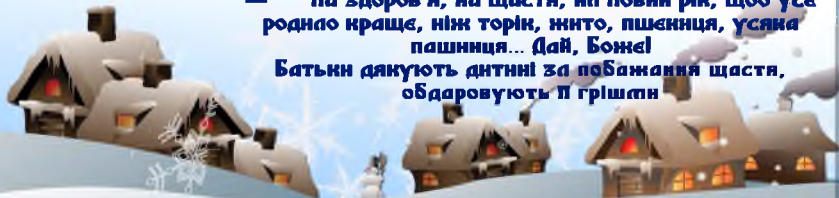
Відповідно до народних уявлень, дівчата щастя не приносять, тому їм посівати небажано.

Деякі господарі не виносять із хати "посіваального сміття" від Свят вечора до Нового року — беруть, щоб не винести разом зі сміттям і власне щастя й долю. А коли все ж таки виносять, то обережно спускають в сад, спрямовуючи "чудодійний вогонь" на дерева, щоб добре родили.

Цього дня діти прокидаються дуже рано, бо в них важлива справа — посівати треба. Народна традиція вимагає посівати спочатку в рідній оселі, а вже потім йти до чужих людей:

— На здоров'я, на щастя, на Новий рік, щоб усе родило краще, ніж торік, жито, пшениця, усяка пашниця... Дай, Боже!

Батьки дякують дитині за побажання щастя, обдаровують її гришми

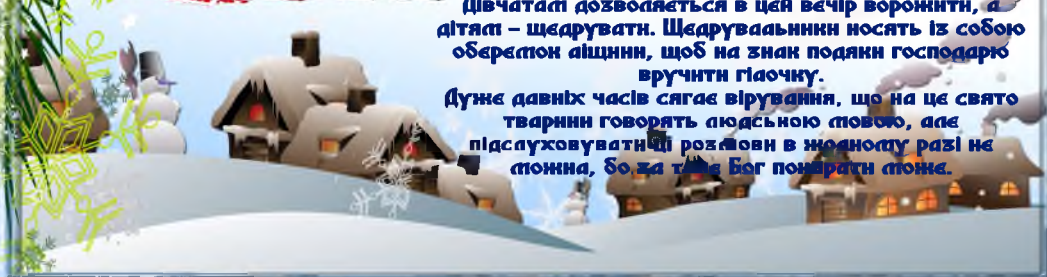
18 січня – "Толодний кут" або Другий Свят вечір

Увесь цей день віруючі люди нічого не їдять – постують. А вода, освячена в церкві – «вечірня вода» – вважається святішою, ніж з Водохреща, вона «відганяє на всяке анхо». Така вода не псується, а якщо її заторозити, – на поверхні з'явиться зображення хреста.

Сідають вечеряти, коан вніє засяє вечірня зоря. А на вечерю подають пісні страви – смажену рибу, вареники з капустою, гречані тиниці на оалі, кутю та узвар. Пісая вечері всі наадуть свої аонки в одну тинску, а зверху – халбину, «щоб халб родився». Ба народини повір'яти, у цей день варто засвітити рано латпу, щоб кури добре несанся, до того ж не можна гоносно канкати птницю, щоб заі сусідн не почуан й не наврочнан.

Дівчатам дозволяється в цей вечір ворожити, а дітям – щедрувати. Щедрувальники носять із собою оберестон аіщини, щоб на знак подяки господарю вручити гілочку.

Дуже давніх часів сягає вірування, що на це свято тварини говорять людською мовою, але підслуховувати ці розмови в жодному разі не можна, бо за таке Бог покарати може.

19 січня — Водохреща або Йордан

Вважається, що на Водохреща, з опівночі до опівночі, вода набуває цілющих властивостей і зберігає їх протягом року, лікуючи тілесні й духовні хвороби.

В цей день у всіх містах і селах, де є церква, святять воду. Віддавна в народі освячену на Водохреща воду вважали своєрідним засобом спасіння від багатьох недуг. Її дають пити тяжкохворим, нею освячують хатини, дошки і тварин. Записується загадкою той фант, що вода з Водохреща не псується, не має запаху і може зберігатися протягом року.

Після Водохреща розпочинався новий весільний сезон, який тривав до Великого посту. Це був час веселощів і дозвілля. Молодь збиралася на вечоринці, сім'ї влаштовували скадчини та ходили один до одного в гості з метою наблизити весілля.

